

Етапи розвитку виховної системи навчального закладу

О.Ю.МАЛЮКОВА

Харківська національна академія міського господарства

Виховна система будь-якого навчального закладу має, у першу чергу, блок завдань, які обміркував і прийняв педагогічний колектив. Якщо цього немає, то немає і системи. Але досить часто буває так, що методисти визначають що саме вони збираються робити і як, проте не визначеною лишається мета, заради якої вони збираються створити свою систему.

Завдання визначаються характером діяльності. Але мета і визначається, і реалізується людьми. Разом із методистами творять виховну стратегію і педагоги, і самі вихованці. І лише тоді всі вони стають справжніми творцями системи, коли їх об'єднано до єдиного виховного колективу – ядра виховної системи навчального закладу.

Досвід багатьох навчальних закладів доводить, що будь-яка виховна система в своєму розвитку проходить основні етапи, для кожного з яких характерні специфічні завдання, види діяльності, організаційні форми, системоутворюючі зв'язки.

Перший етап – становлення системи. Це складний і тривалий процес. Він починається зі з'ясування мети, з вироблення головних орієнтирів в організації виховного процесу, з проектування колективних цінностей. У педагогічному середовищі на цьому етапі зазвичай підсилюються розбіжності у поглядах. Іде переоцінка минулого, перегляд педагогічних позицій. Система поки що не набрала силу, її компоненти працюють автономно, ще не досягнуто єдності педагогічних дій.

Темпи системоутворення на цьому етапі мають бути досить високими, щоб швидше виправдати очікування учасників щодо покращення якості життя навчального закладу.

Другий етап пов'язаний з удосконаленням структури системи і змісту діяльності колективу: затверджуються системоутворюючі види діяльності, пріоритетні напрямки функціонування, йде відпрацювання найбільш ефективних форм і методів діяльності. У цей період розвиваються ініціатива і самостійність, створюються передумови для колективної творчості, народжуються колективні традиції. Розширюються можливості для самоствердження особистості в колективі.

На третьому етапі остаточно завершується формування системи: зв'язки міцнішають, життя навчального закладу

впорядковується, робота йде «в завданому режимі». Посилюються інтегративні процеси, вони охоплюють і навчальне пізнання, і позанавчальну діяльність за інтересами.

Неминучим у цей час є відмирання деяких традицій. У найстабільніших виховних системах окремі форми діяльності можуть припиняти своє існування через різні причини. Певні об'єктивні обставини (вихід на пенсію педагога або закінчення навчального закладу групою вихованців тощо) можуть спровокувати занепад тієї чи іншої традиції. Не можна лишати поза увагою цей момент, оскільки перетворившись на щось формальне, така традиція може завдати шкоди всій системі.

Діяльність, закладена в основу створення, функціонування і розвитку виховної системи навчального закладу, є діяльністю колективно організованою і має бути спрямована на зародження таких відносин між вихователями і вихованцями, які ґрунтуватимуться на засадах взаємодопомоги, взаємної відповідальності, взаємної зацікавленості в досягненні успіхів. Провідною ж метою виховної діяльності кожного вищого закладу освіти повинно бути сприяння формуванню гармонійно розвиненої і соціально адаптованої особистості майбутнього фахівця.